

שבת פרשת שמות, כ"ג טבת, מבה"ח שבט, ה'תשי"ט

ביאור בדרך אפשר

1 שיש בה שינוי וחריגה מהסדר שבו הקדוש ברוך הוא רוצה לנהל את עולמו.
 2 ומִזֶּה מִכֹּחַ שִׁיעִיָּא מַגְדְּרֵי הַטְּבַע אֲכַן מוּגְדַרְתָּ כ"קוּשִׁי", כְּבִיכּוּל, כְּלִפֵּי
 3 מַעֲלָה, מוֹכֵן שְׁפַעֲנֵינִי הַנִּיסִים גּוֹפָא עֲצֻמוּ יֵשׁ גַּם בְּן חִילוּק הַבְּרַל
 4 אִם הוּא נִס קִטְּוִן שִׁישׁ בּוּ רַק שִׁינוּי וִיעִיָּא מוֹעֲטִים מַגְדְּרֵי הַטְּבַע אִו
 5 גְּדוּל נִס שִׁישׁ בּוּ שִׁינוּי וִיעִיָּא
 6 גְּדוּלִים מַגְדְּרֵי הַטְּבַע, וְכָל מַה 1
 7 שְׁהִנְסֵם גְּדוּל יוֹתֵר, וְהַחְרִיגָה 2
 8 מַגְדְּרֵי הַטְּבַע יוֹתֵר גְּדוּלָה יוֹתֵר בּוֹלְטָה
 9 הָרִי הוּא קֶשֶׁה יוֹתֵר, לִגְבֵי ה', 3
 10 כְּבִיכּוּל, וְכִלְשׁוֹן רְבוּתֵינוּ ז"ל 4
 11 נִס פְּתוּף נִס מְסוּפֵר בְּפִרְשֵׁת וֵאֵרָא 5
 12 שֶׁבָּבֹא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן לִפְנֵי פִרְעָה, אַהֲרֹן 6
 13 הַשְּׁלִיךְ אֶת מַטְהוּ וְהַמְטָה נִהְפֵךְ לַתְּנִין 7
 14 וְגַם חֲרֻטוּמֵי מִצְרַיִם הַשְּׁלִיכוּ אִישׁ מִטְהוּ 8
 15 וְהַמְטוּת הִפְכוּ לַתְּנִינִים וְאוּ – "וַיְבַלַע 9
 16 מִטָּה אַהֲרֹן אֶת מִטוֹתָם". וְאַמְרוּ עַל כֵּךְ
 17 חֲכָמֵינוּ ז"ל שֶׁהִיא זֶה "נִס בְּתוּךְ נִס"
 18 שְׁכֵן תַּחֲלִילָה חוֹר מִטָּה אַהֲרֹן וְנִהְפֵךְ
 19 מִתְּנִין לַמְטָה וְרַק אִזּוּ בִלַע אֶת מִטוֹתָם
 20 שֶׁל הַחֲרֻטוּמִים (וְלִכֵּן לֹא נִאֲמַר "וַיְבַלַע
 21 תְּנִין אַהֲרֹן" אֵלֶּא "מִטָּה אַהֲרֹן"), הִרִי
 22 שִׁישׁ נִיסִים שֶׁבָּהֶם שִׁינוּי הַטְּבַע
 23 וְהַחְרִיגָה מִהַנְּהַגַת הָעוֹלָם הַרְגִילָה הִיא
 24 גְּדוּלָה בְּמִיּוּחַד, "נִס בְּתוּךְ נִס".
 25 וּמִבְּיַד דּוּגְמָא לִפְנִינִין זֶה שֶׁל "קוּשִׁי",
 26 כְּבִיכּוּל, לְחֻלּוּל נִיסִים גְּדוּלִים יוֹתֵר
 27 מִנִּיסִים קְטַנִּים:
 28 וְכַמוֹכֵן גַּם מִפְּלֻטוֹת הָעֲנָנִין
 29 דְּהַמְשַׁכְּתָה גִילּוּי אֱלֹקוֹת
 30 בְּעוֹלָם הַתּוֹכֵן הַכְּלָלִי שֶׁל הַמְשַׁכְּתָה
 31 וְגִילּוּי אֱלֹקוֹת בְּעוֹלָם, כְּלוֹמֵר בְּתוֹרַת
 32 הַחֲסִידוֹת מְבֹאֵר שֶׁכֵּל חַיִּית וְקִיּוּם
 33 הָעוֹלָם הִיא עַל יַדִּי הָאוֹר הָאֱלֹקִי
 34 שֶׁנִּמְצָא בּוֹ תְּמִיד אֵלֶּא שְׁאוֹר זֶה נִעְלַם
 35 וְנִסְתָּר ("עוֹלָם" מִלְשׁוֹן הָעֵלֶם) וַיֵּשׁ
 36 לְפַעּוּל אֶת הַתְּגַלּוּת שֶׁלּוֹ וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וּלְגַלּוּת בְּעוֹלָם אוֹרוֹת
 37 נוֹסְפִים שְׁנַעֲשֵׂה גִילּוּי הָאֱלֹקוֹת בְּעוֹלָם בְּמִידָה נוֹסֶפֶת עַל הָאוֹר הָאֱלֹקִי
 38 שֶׁכָּבֵר קִיּוּם בּוּ, נַעֲשֵׂה עַל-יַדִּי עֲבוֹדַת הָאָדָם לְקוֹנוֹ דְּוָקָא, פִּי
 39 הָאֱלֹקוֹת שְׁיִישׁ בְּעוֹלָם מִצַּד עֲצֻמוּ שֶׁבְּכוּחָה הוּא נִבְרָא וּמִתְקַיֵּים
 40 הוּא בְּהַעֲלֵם וְהִסְתָּר בְּתוּךְ הַגְּשָׁמִיּוֹת וְהַחֲוִימִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וּבְכַדִּי
 41 שְׁיִהְיֶה גִילּוּי אֱלֹקוֹת, בְּתוּךְ הָעוֹלָם זֶה הַגְּשָׁמִי צָרִיף לְהִיּוֹת עֲנָנִין
 42 שֶׁל עֲבוֹדָה וּמֵאַמֵּץ מִיּוּחַד מִצַּד הָאָדָם דְּוָקָא. וְהִנְנוּ, דְּהִגַּם שְׁעָנִין
 43 גִילּוּי אֱלֹקוֹת הוּא תְּפִלָּתִית פְּנִינַת הַבְּרִיאָה, וְלִכְאוּרָה רְצוֹנוֹ שֶׁל

ביאור בדרך אפשר

44 הקדוש ברוך הוא צריך להתקיים בכל מקרה מִפְּלֻטָּה מְקוֹם צָרִיף לְזֶה
 45 עֲבוֹדָה דְּוָקָא וְהַדְּבַר כְּרוּךְ בְּמֵאַמֵּץ ו"קוּשִׁי". וְדוּגְמָתוֹ לְבִדּוּמָה לְאִמּוֹר
 46 לְעֵיל שֶׁהָאוֹר הָאֱלֹקִי הַנִּמְשָׁךְ לְקִיּוּם הָעוֹלָמוֹת בְּדִרְךְ כִּלְל נִמְשָׁךְ מִמִּילָא, לְלֹא
 47 פְּעוּלָה מִיּוּחַדָּת, וְאִילוּ הָהָרָה הָאֱלֹקִית הַנוֹסֶפֶת בָּאָה דּוּקָא עַל יַדִּי תוֹסֶפֶת
 48 בְּעַבְדוּת הָאָדָם הוּא עֲנָנִין הַנְּהַגָה
 49 טְבַעִית וְהַנְּהַגָה נִיסִית, 1
 50 שְׁהַחֲיִית הָאֱלֹקִית שְׁלֻצְרָף 2
 51 הָעוֹלָמוֹת, הֵינְנוּ הַחֲיִית וְהַקִּיּוּם
 52 הַרְגִילִים שֶׁלָּהֶם כְּמוֹ שְׁפַתּוֹב
 53 בְּהַבְּחַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַחַר
 54 הַמְּבּוּל שֶׁלֹּא יוֹסִיף לְהַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם
 55 אֵלֶּא יוֹם וְלִילָה לֹא יִשְׁבּוּתוּ 6
 56 וְהַכּוֹנֵה לַחֲיִית הָאֱלֹקִית הַנִּמְשַׁכְּתָה
 57 תְּמִיד, לְלֹא הַפְּסַק, לְצוּרֵךְ הַקִּיּוּם הַרְגִיל
 58 וְהַקְּבּוּעַ שֶׁל הָעוֹלָם, נִמְשָׁךְ מִעֲצֻמוֹ
 59 גַּם בְּלֵי עֲבוֹדָה מִצַּד הָאָדָם, וְהוּא
 60 עֲנָנִין הַנְּהַגַת הַטְּבַע שְׁאִין
 61 צָרִיף לְזֶה עֲבוֹדָה וְהָאוֹר הָאֱלֹקִי
 62 הַנִּחְזָר לְשֵׁם כֵּךְ נִמְשָׁךְ בְּכָל מְקָרָה. אָף
 63 כְּדֵי שְׁיִהְיֶה גִילּוּי אֱלֹקוֹת
 64 בְּעוֹלָם, וְלֹא רַק הַמְשַׁכְּתָה אֱלֹקוֹת
 65 בְּהַעֲלֵם וְהַסְתָּר שְׁהוּא עֲנָנִין
 66 הַנְּהַגָה נִיסִית, הִיפֵךְ הַהֲנַהגָה
 67 הַרְגִילָה שֶׁל הָעֵלֶם וְהַסְתָּר עַל הָאוֹר
 68 הָאֱלֹקִי הִנְהָ עַל זֶה צָרִיף
 69 עֲבוֹדָה דְּוָקָא, וְהִנְנוּ לְפִי
 70 שְׁזַהוּ עֲנָנִין קֶשֶׁה, הַכּוֹרֵךְ תוֹסֶפֶת
 71 מִעַבְרֵי לְרִגְלוֹת וְלִכֵּן צָרִיף עַל זֶה
 72 עֲבוֹדָה וְיִגִיעָה. וְכַמוֹ כֵּן
 73 בְּעֲנָנִין הַנִּיסִים גּוֹפָא עֲצֻמוּ, הִנְהָ
 74 כָּל מַה שְׁהִנְסֵם גְּדוּל יוֹתֵר
 75 וְהִיעִיָּא מַגְדְּרֵי הַטְּבַע בּוֹלְטָה יוֹתֵר,
 76 צָרִיף לְזֶה עֲבוֹדָה יוֹתֵר וּבְכָל
 77 אוֹפֵן מְבֹאֵר שֶׁאֵינְנוּ בּוֹדְאִי לֹא יִתְּנֵן
 78 אֲצַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא "קוּשִׁי" בְּדוּמָה
 79 לְקוּשִׁי וּמֵאַמֵּץ בְּמוֹכֵן הַפְּשׁוּט שֶׁל הַמוֹשָׁב, אִךְ עִם זֹאת, הַנְּהַגָה שֶׁלֹּא כְּרִגִיל
 80 וִיעִיָּא מְדַרְכֵי הַטְּבַע שְׁגוּרְמַת הָאָרָה אֱלֹקִית בְּגִלוּי שֶׁלֹּא כְּרִגִיל הִיא בְּהַחֲלֵט
 81 עֲנִין "קֶשֶׁה" (כְּבִיכּוּל) לְמַעֲלָה. וּמִכָּל זֶה מוֹכֵן שְׁהִנְסֵם בְּכַמָּה אֲנָשִׁים
 82 כִּאֲשֶׁר שִׁינוּי הַטְּבַע נִרְאָה וְנִיכַר בְּאֲנָשִׁים רַבִּים הוּא קֶשֶׁה יוֹתֵר מֵהִנְסֵם
 83 בְּאִישׁ אַחֵד. וְעַל-פִּי-זֶה יוֹקֶשֶׁה מִתְּחֻקָּת עוֹד יוֹתֵר הַקּוּשִׁיא
 84 שֶׁנִּשְׁאַלָה לְעֵיל, לְמָה כְּדֵי לִנְמוֹעַ אֶת הַסְּגֵרַת מִשָּׁה אֶל פִּרְעָה הוֹצֵרָף לְהִיּוֹת
 85 נִס שְׁיִהְיֶה פּוֹלָם כֹּל עַבְדֵי פִּרְעָה אֱלִמִּים חֲרָשִׁים וְעוֹרִים, הָרִי
 86 הִנְהָ יְכוּל לְהִיּוֹת הִנְסֵם רַק בְּמִשָּׁה לְבַד. וְעוֹד צָרִיף לְהִבְיִין?

(5 שבת צו, א. 6) נח ח, כב. (7) ראה גם אוה"ת יתרו ע' תשפג. ד"ה ויאמר וגו' מי שם פה באוה"ת שמות ע' עה. ד"ה הנ"ל תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' פד). תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' עז).